

Nr 540.

Av herr **Johansson** i Stockholm **m. fl.** i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 218, angående den allmänna bostadspolitikens organisation m. m.

I uttalande till föreliggande proposition nr 218 har departementschefen framhållit, att åtskilliga skäl tala för att de bostadspolitiska uppgifterna så långt möjligt anförtros de kommunala organen och att det utan tvivel vore förenat med vissa fördelar, om därvid även avgörandet av låne- och bidragsärenden kunde anförtros dessa organ. Detta skulle emellertid förutsätta, att kommunerna ägde förfoga över härför erforderlig sakkunskap. Även om flertalet större städer ävensom vissa kommuner redan nu förfoga över betydande sakkunskap och erfarenhet i bostadspolitiska frågor, har departementschefen dock icke ansett sig beredd att för närvarande förorda, att beslutanderätt i dylika ärenden anförtros de kommunala organen. Vad vidare beträffar den tekniska granskningen har departementschefen uttalat önskvärdheten av att det statliga centralorganets befattning successivt begränsas och i ett tidigt skede av planeringen ersättes av råd, upplysningar och anvisningar till lånesökande. I första hand böra dessa uppgifter omhänderhavas av de kommunala organen, som därigenom komma att i växande grad medverka vid handläggningen av låne- och bidragsärenden, även om beslutanderätten förbehålles de statliga bostadspolitiska organen.

Vi vilja helt ansluta oss till detta uttalande, i synnerhet som det torde vara obestridligt, att nuvarande höga bostadsstandard i nyproducerat bostadsbestånd huvudsakligen nåtts tack vare de initiativ och sociala ambitioner, som framför allt de större städerna under de senaste decennierna målmedvetet utvecklat i fråga om bostädernas utformning. I detta sammanhang må erinras om att den exempelvis i Stockholm numera förhärskande formen av hyreshusbebyggelse, vilken är förebildlig även för andra kommuner, tillkommit först efter omfattande bostadstävlingar, vilka anordnats av de kommunala myndigheterna i syfte att erhålla ur bostadssocial synpunkt högvärdiga bostadstyper till lägsta möjliga kostnader och i vilka tävlingar landets främsta arkitektkrafter deltagit.

I sitt förslag till fördelning av de bostadspolitiska arbetsuppgifterna mellan de statliga bostadspolitiska organen å ena sidan samt de kommunala organen å andra sidan ha nyssberörda synpunkter emellertid icke kommit till uttryck. Sålunda har därvid förutsatts, att det skall ankomma på bostadsstyrelsen att omhänderhava icke blott överinseendet utan även

ledningen av planlägningsarbetet i vad avser upprättandet av de kommunala bostadsförsörjningsplanerna. Vidare skall ankomma på det statliga centralorganet att ur arkitektonisk och teknisk synpunkt förhandsgranska ritningar och tekniska beskrivningar. På de kommunala förmedlingsorganen återigen skall ankomma att handlägga uppgifter av huvudsakligen expeditionell och rutinmässig karaktär.

Enligt vår mening synes en dylik uppdelning ägnad att eliminera och rent av förkväva det kommunala initiativet. Icke minst synes så bliva fallet i fråga om bostädernas sociala utformning. De minimikrav, som från statligt håll uppställts i fråga om bostadsstandarden, innebära i huvudsak, att familjebostad skall bestå av minst två rum och kök och omfatta viss minimiyta samt att densamma därjämte skall vara försedd med vatten, avlopp, centralvärme, wc och eget badrum. Dessa normer giva dock inga garantier för att lägenheterna bliva ur social synpunkt goda familjebostäder. I vissa kommuner, särskilt i de större städerna, där sedan länge en aktiv och målmedveten bostadspolitik bedrivits, ha anspråken på social standard ställts avsevärt högre. De äro icke begränsade till en tekniskt modern utrustning utan avse även planlösningens ändamålsenlighet, bostadens orientering i väderstreck, dess dagerbelysning, genomluftbarhet och trevnadsvärde. Minimikrav av den innebörd, som från statligt håll angivits, kunna därför i kommuner, där en högre social standard redan uppnåtts, innebära fara för en återgång, i fall föreslagna statliga bestämmelser skola kunna åberopas såsom normgivande. Det inger därför starka betänkligheter, att de kommunala förmedlingsorganens uppgifter på ifrågasvarande område enligt föreliggande förslag begränsas till att förmedla ansökningar om förhandsgranskning av ritningar och tekniska beskrivningar. Enligt vår mening böra kommunerna i sådana frågor ha att avgiva yttrande i samband med förmedlingen av ansökningarna men även tillerkännas vetorätt i fråga om bostäder som, ehuru de tillgodose uppställda minimikrav, icke fylla vissa i dessa kommuner vedertagna anspråk på social standard.

Även om inrättandet av särskilda länsbostadsnämnder i princip är att hälsa med tillfredsställelse, så synas dock förhållandena i Stockholm och måhända även i andra kommuner, som under många år bedrivit en målmedveten och socialt inriktad bostadspolitik, vara sådana, att inlemmandet av dylika kommuner i en länsbostadsorganisation skulle medföra en obehörlig och därtill utvecklingshämmande anordning. Det synes oss därför, som om det för sådana kommuners vidkommande borde övervägas att av såväl praktiska som principiella skäl avvika från en av förhållandena i andra landsdelar betingad organisationsform och att ifrågasvarande kommuner därvid givas möjlighet till direkt samarbete med bostadsstyrelsen liksom hittills skett med byggnadslånebyrån. Det anförda gäller i varje fall

obetingat för Stockholms vidkommande, vars stadskollegium i sitt yttrande över organisationssakkunnigas förslag också på ovan anförda skäl avstyrkt, att detsamma lägges till grund för vidare åtgärder.

I uttalande till propositionen har departementschefen vidare framhållit angelägenheten av att — såsom fallet är i fråga om byggnadslånebyrån — till ledamöter av bostadsstyrelsen förvärfvas personer, vilka företräda allmän sakkunskap och erfarenhet beträffande olika bostadspolitiken berörande områden. Departementschefen har därför ansett önskvärt, att förtrogenhet med landsbygdens förhållanden och med kommunal verksamhet liksom erfarenhet av husligt arbete blir representerad bland dessa ledamöter. Med understrykande av dessa synpunkter vilja vi förorda, att kommunerna beredas möjlighet till direkt representation i bostadsstyrelsen, varvid för städernas vidkommande detta representantskap lämpligen bör överlåtas åt Svenska stadsförbundet. Kommunerna böra därjämte medgivas utse representanter i länsbostadsnämnderna. Kommunal representation av här angiven art synes icke oförenlig med de berörda instansernas karaktär av statliga organ men väl vara ägnad att underlätta och främja det avsedda samarbetet mellan staten och kommunerna.

Med hänvisning till vad sålunda anförts hemställes,

dels att fördelningen av arbetsuppgifter mellan de statliga bostadspolitiska organen och vederbörande kommunala organ så avväges, att det kommunala inflytandet över bostadspolitikens utformning och genomförande icke beskäres,

dels att sådan ändring av den organisatoriska utformningen vidtages, att Stockholm och eventuellt andra större kommuner, som bedrivit socialt inriktad bostadspolitik och som alltjämt äga förutsättning härför, direkt underställas bostadsstyrelsen,

dels ock att kommunerna givas möjlighet till direkt representation i såväl bostadsstyrelsen som länsbostadsnämnderna.

Stockholm den 11 maj 1948.

Gustav Johansson.

Gunnar Dahlgren.

Gerda Linderot.

Gunnar Adolfsson.